

ב"ה

פרשת פנחס

הסך נסך שכר לה'

במדבר כח, ז.

ניסוך היין על גבי המזבח

בנוגע לניסוך היין – הרי היין בא בתור נסכים לקרבנות שהקריבו בימי חג הסוכות, כפי שאומרים בנוסח התפלה: "ומנחתם ונסכיהם כמדובר" (כפי שנתפרש בתורה¹ שיעור הנסכים לשור או לאיל), כך, שהיין הוא דבר טפל לקרבנות.

וזהו שמצינו בנוגע להחיוב ד"על כל קרבנך תקריב מלח"², שיש כמה גדרים בנוגע ל"קרבן" שטעון מלח, ואילו יין הנסכים אינו טעון מלח – כיון שאינו קרבן בפני עצמו, כדאיתא בגמרא³ שתי סברות: (א) "נסכים בהדי אימורין הוא דאתו, מאי טעמא, אכילה (אימורים) ושתייה (יין)", (ב) "אדרבה, כפרה ושמחה", כפירוש רש"י: "לצורך דם אתו, דהכי אורחא, לאחר כפרת דם שכיפר על החטא, בא היין המשמה אלקים ואנשים, דמי שנתכפר חטאו, שמח".

ובענין זה מצינו סתירה לכאורה בדברי הרמב"ם: כתב הרמב"ם⁴: "מצות עשה למלוח כל הקרבנות . . . חוץ מיין הנסכים כו". ובמקום אחר⁵ כתב: "יין . . . נותן עליו מלח ומנסכו"?

¹ פינחס כט, יד ואילך.

² ויקרא שם.

³ מנחות כ, א.

⁴ הל' איסורי המזבח פ"ה הי"א.

⁵ הל' מעשה הקרבנות פט"ז הי"ד. וראה כס"מ ולח"מ שם.

וקושיא נוספת: בנוגע ליינ הנסכים כותב הרמב"ם⁶: "ויתנסך היין על המזבח . . יוצק על היסוד והוא יורד לשיתין". ולכאורה⁷: הרי מפורש במשנה⁸ שהיה יוצק היין בספל שהיה בקרן מערבית דרומית של המזבח, ומשם היה יורד לשיתין?

והביאור בזה – שיש חילוק בין ניסוך היין שבכל השנה כולה לניסוך היין שהיה בחג הסוכות יחד עם ניסוך המים:

ניסוך היין שבכל השנה כולה – היה טפל ושיריים לזריקת הדם, ולכן, כשם ש"שירי הדם היה שופך על יסוד המזבח"⁹, כך גם דינו של היין, שהיה יוצק על היסוד (ולא בהספל). וכמו כן לא היה היין טעון מלח, כיון שאינו קרבן בפני עצמו, אלא רק שירי הקרבן.

אבל ניסוך היין שהיה בחג הסוכות יחד עם ניסוך המים – כפי שלמדים ממה שכתוב¹⁰ "הסך נסך שכר לה", "בשני ניסוכין הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין"¹¹ – אינו רק טפל לזריקת הדם (כשירי הדם), אלא יש לו גם דין של קרבן בפני עצמו,

וכדאיתא בגמרא¹² בזמן שמנסכין יין על גבי מזבח פוקקין את השיתין (את נקב שבראש המזבח שהנסכים יורדין בו לשיתין, שיראה היין עליו כגרון מלא ושבע), לקיים מה שנאמר בקדש הסך נסך שכר לה' . . שכר לשון שתיה לשון שביעה לשון שכרות", והיינו, שכשם שיש במזבח ענין של אכילה, בנוגע לבשר הקרבן ואימוריו, כמו כן יש בו גם ענין של שתיה, בנוגע לזריקת הדם, וכן ניסוך היין בחג הסוכות - וכיון שיש לו דין של קרבן בפני עצמו – הרי הוא טעון מלח, ויוצקים אותו (לא על יסוד המזבח, כשירי הדם, אלא) בספל שהיה בקרן מערבית דרומית של המזבח.

וביאור הנמשל מזה בעבודת האדם: יין, "המשמח אלקים ואנשים" – מורה על עבודה באופן שיש להאדם טעם, הבנה והשגה, שזוהי כללות העבודה בתורה ומצות עד כמה שיד שכלו מגעת.

⁶ שם רפ"ב.

⁷ ראה כס"מ ולח"מ שם.

⁸ סוכה מח, סע"א ואילך ובפרש"י – מזבחים סג, סע"א ואילך.

⁹ זבחים פ"ה.

¹⁰ פינחס כח, ז.

¹¹ תענית ג, רע"א.

¹² סוכה מט, ב (ובפרש"י).

ובמעמד ומצב כזה שישנו רק ענין היין, ללא ענין המים, היינו, שענין הקבלת-עול אינו בגילוי אצל האדם (שזהו המעמד ומצב שבכל השנה כולה שבו היה רק ניסוך היין, ללא ניסוך המים) – אי אפשר לעשות מהיין (ענין השכל) עבודה עיקרית, כי, אם יהיה מונח כולו בשכל, הנה אף שלכתחילה יהיה זה שכל דקדושה, מכל מקום, יוכל אחר כך לסור מן הדרך כו'.

– וכדאיתא במשנה¹³ "למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואחר כך מקבל עליו עול מצוות", כי, בשעה שחסרה ההקדמה דקבלת עול מלכות שמים, אי אפשר לסמוך על האדם שיעמוד על עמדו בקיום התורה ומצות במשך כל היום כולו–

ולכן לא בא היין כענין בפני עצמו, אלא בתור טפל לזריקת הדם – שענין זריקת הדם על גבי המזבח בעבודת האדם (על יסוד דברי הרמב"ן¹⁴ בנוגע לענין הקרבנות: "שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וכו'") הוא, שהאדם מוסר את כל החיות וההתלהבות שלו לקדושה, ואז באה עבודת השכל כענין טפל לזה, "שירי הדם".

אבל בחג הסוכות – שבא לאחרי העבודה דראש השנה עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, שאז ישנו בגלוי ענין התשובה, שמתחרט על כל העבר, ומקבל על עצמו על להבא לעשות אך ורק רצון הקב"ה, ועד לסיום עשרת ימי תשובה בהכרזה "שמע ישראל", כדאיתא בסידורים ובמחזורים שצריך לקבל על עצמו הענין דמסירת נפש, במדה הנדרשת לאחרי שיוצאים מיום הכיפורים על כל השנה כולה, והיינו, שיהודי נמצא במעמד ומצב שענין המסירות נפש הוא בגלוי אצלו אפילו בעולם, שלכן אומרים אחר כך בקול רם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" שלושה פעמים, שממשיכים ענין זה בכל שלושת העולמות: עולם הנשמות והמלאכים, עולם הגלגלים, ועד לעולם התחתון,

הנה כאשר יהודי נעשה מזוכך לגמרי, שאינו מציאות לעצמו, כיון שמסר את עצמו לגמרי להקב"ה – הרי כשם שישנה עבודה שלימה עם הכחות המקיפים, חיה יחידה, כמו כן ישנו עבודה שלימה וקרבת שלם עם הכחות הפנימיים, שראשיתם הוא השכל שבמוח (שממנו נמשך אחר כך במדות שבלב), ואז בא ענין היין בתור קרבן בפני עצמו.

¹³ ברכות יג, א.

¹⁴ ויקרא א, ט.

ונקודת הדברים: כאשר כל עניני העבודה דעשרת ימי תשובה נמשכים בגלוי "ליום חגיגו"¹⁵, ב"זמן שמחתנו" – אזי באים בבת אחת הן העבודה דניסוך המים, שאין בזה טעם ודעת, כי אם מצד קבלת עול בלבד, והן העבודה דניסוך היין, עבודה שלימה גם מצד הכחות השכליים, כפי שפועלים במדות שבלב ובמחשבה דיבור ומעשה.

וכאשר שני עניני העבודה הנזכרים לעיל ישנם אצלו בשלימות, אזי "תהום אל תהום קורא לקול צינוריק", היינו, שמתבטלת אצלו המחיצה שבין מים עליונים ומים תחתונים, ונעשה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה¹⁶, בין נפשו האלקית ונפשו הבהמית¹⁷, בין נפשו לגופו, ובין ארבע אמותיו וחלקו בעולם, שעושה בכל מקום דירה לו יתברך. ואז נעשית השמחה האמיתית – "ישמח¹⁸ הוי' במעשיו" ו"ישמח¹⁹ ישראל בעושיו"²⁰.

קטע משיחת שמחת בית השואבה, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשח"י ח"א ע' 64.

¹⁵ תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

¹⁶ סנהדרין צט, ב.

¹⁷ ראה לקו"ת מטות פ, ד. ובכ"מ.

¹⁸ שם קד, לא.

¹⁹ שם קמט, ב.

²⁰ ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד ואילך. ובכ"מ. ֶֶֶ

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"ני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רי"זל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה